Basins' (*Střední Pojihlaví jako součást historické stezky spojující Českomoravskou vrchovinu s jihomoravskými úvaly*). The bones recorded to date represent at least four different species: woolly mammoth, woolly rhinoceros, horse, and deer. Their potential association with nearby Late Upper Palaeolithic sites remains uncertain, pending the results of radiocarbon dating. Similarly, the link between the radiolarite assemblage and the faunal remains is currently unresolved. In general, an assemblage composed exclusively of radiolarite has not previously been documented in the region, in either Palaeolithic or Neolithic contexts. The only site with a significant proportion of radiolarite is the Late Palaeolithic site of Třesov – 'Lavičky'. Surveys are ongoing.

Petr Škrdla, Jaroslav Bartík, Soňa Boriová, Ondřej Herčík, David Cibulka, Martin Macků

Mohelno (okr. Třebíč)

„U Jezera", parc. č. 6908, 6909.

Mezolit. Sídliště. Mikrosondáž/vzorkovací sondáž. Badatelský výzkum. AMČR: M-202503099.

Lokalizace: WGS-84: 49.1071014N, 16.1561253E

V roce 2025 proběhl menší zjišťovací výzkum na lokalitě Mohelno – „U Jezera". Pozůstatky předneolitických lidských aktivit zde byly objeveny již na jaře 2022, kdy byla poloha po dlouhé době zatravnění zorána, což umožnilo provést povrchový sběr (od té doby je zájmový prostor oset vojtěškou). Lokalita se nachází na severozápadním břehu zaniklého, zřejmě pozdně glaciálního jezera situovaného nad okrajem hluboce zaříznutého údolí řeky Jihlavy v nadmořské výšce okolo 400 m. Při povrchových prospekcích lokality zde byly identifikovány dva klastry štípaných artefaktů (jejich celkový počet aktuálně přesahuje pět desítek kusů), v jejichž prostoru byla následně provedena také geofyzikální prospekce, která měla za cíl ověřit výskyt zahloubených objektů. To se nakonec v případě povrchového klastru nálezů 1 podařilo (identifikováno bylo několik potencionálně zajímavých anomálií), a právě do jeho prostoru byl cílen zjišťovací výzkum.

Doposud získaný soubor štípané industrie byl předběžně chronologicky zařazen na základě metricko-technických a surovinových aspektů rámcově do pozdního paleolitu až mezolitu. Mezi surovinami dominují lokální materiály, přičemž nejvyššího podílu dosahuje rohovec typu Krumlovský les. Dále byly identifikovány křemičité zvětraliny (převážně vínově červené barvy), křemen/křišťál, rohovec typu Olomučany a pouze jedním kusem je zastoupen importovaný eratický silicit (drobné nehtovité škrabadlo). Nezanedbatelnou část kolekce nebylo možné po surovinové stránce klasifikovat z důvodu silného přepálení.

Za účelem zpřesnění datace a ověření možné souvislosti geofyzikálních anomálií s povrchovou kolekcí artefaktů byl prostor lokality rozdělen do čtvercové sítě a v rámci ní následně proběhl v letních měsících odkryv dvou sond, přičemž celkem bylo v této výzkumné sezóně prozkoumáno a kompletně proplaveno 9 m². Zatímco sonda 1 o rozměrech 5 × 1 m byla situována na rozhraní zemědělsky využívané plochy a lesa (obr. 6) a reflektovala zvýšenou koncentraci povrchových nálezů, sonda 2 o rozměrech 2 × 2 m byla položena tak, aby ověřila existenci zahloubeného objektu v místě jedné z identifikovaných geofyzikálních anomálií. V rámci sondy 2 byla opravdu zachycena část mělkého (20–25 cm) objektu zahloubeného do navětralého skalního podloží. V jeho výplni byla nalezena menší kolekce štípané a makrolitické kamenné industrie. Důležitým nálezem jsou ojedinělé uhlíky, z nichž byly odebrány vzorky na radiokarbonové datování a archeobotanické analýzy, což umožní datování lokality a rekonstrukci tehdejšího přírodního prostředí. Výzkum zájmové polohy bude v dalších sezónách pokračovat.

Literatura

AMČR: Záznam M-202503099 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: https://amcr.aiscr.cz/id/M-202503099.

Summary

In 2025, a preliminary archaeological excavation was conducted at the site of Mohelno – 'U Jezera' (Třebíč District), situated on the north-western shore of a former Late Glacial lake in the Jihlava River valley. Surface survey identified two clusters of chipped stone artefacts and geophysical prospection detected within one of these concentrations indicated the presence of subsurface features. The recovered lithic assemblage was tentatively dated, on the basis of metric, technological and raw material criteria, to the Late Palaeolithic–Mesolithic, with a clear predominance of local raw materials, particularly chert of the Krumlovský les type. As part of the excavation, two trenches with a total excavated area of 9 m² were opened (Fig. 6). Trench 2 revealed part of a shallow subsurface feature containing lithic artefacts and sparse charcoal fragments. Samples collected from this feature will enable refinement of the site's chronology and contribute to the reconstruction of the contemporary natural environment.

Jaroslav Bartík, Petr Škrdla, David Cibulka, Ondřej Herčík, Soňa Boriová, Milan Vokáč

Obr. 6. Mohelno, „U Jezera". Sonda 1 po dokončení exkavace. Foto D. Cibulka.

Fig. 6. *Mohelno, 'U Jezera'. Trench 1 after completion of excavation. Photo by D. Cibulka.*